

nije ni moguće zahvatiti jednom bilješkom u rubrici recenzija i prikaza; samo toliko ga objavljujemo, da ipet pokažemo gdje nam je snaga. To je naša klasična »moderna« ili neoskolastika.

U tome 2. svesku teodiceje zauzima Descoqs kritički stav prema tradicionalnim »argumentima« (eminetiae, ideologicum, ex desiderio beatitudinis). Dominantne francuske struje — Blondel, le Roy, Bergson — prikazane su u svijetlu, koje će odstraniti i gdje koje zablude na našoj strani. Opravdanje spoznatljivosti, kao i deduktivna analiza Božje biti, daju djelu najveće konstruktivno značenje. Na kraju su aktuelne znanstvene nadopune k prvom svesku. Ta bi knjiga imala služiti glavnom direktivom za jednu hrvatsku teodiceju.

Malo imade knjiga, kao što je ova od Descoqsa, kod kojih postaje skoro neugodna dužnost oglašivati ih sa nekoliko redaka; jer upozoravati samo na neke momente, značilo bi ostavljati praznine tamo gdje je riznica filozofskog znanja. Stranica za stranicom otvara nove i pune vidike na putove duha u traženju i nalaženju istine o Bogu. Svaki detalj znači dragocjenost u toj riznici, napr. studije o blondelizmu, Bergsonu, kršćanskoj filozofiji itd. Filozofijska biblioteka koja te knjige nema, ima veliku prazninu. **Z.**

Manser O. P., Das Wesen des Thomismus, 2. izd. 1935. (Freiburg, Schweiz).

Iz istog razloga, kao kod Descoqsa, upozorujem i na ovo magistralno djelo: neka bi naša nadolazeća radna generacija nadovezala na najviše uzore u današnjoj skolastici. Kako je ona, nažalost, nepoznata onima koji o njoj pišu, stojeći izvan nje! A još bi žalosnije bilo, da oni koji »stoje u njoj« ne poznaju njezine klasične predstavnike, bez kojih se ni kod nas ne može pomišljati na novu Teodiceju ili Uvod u filozofiju ili Historiju filozofije.

Prvo izdanje (1932.) bilo je obasuto priznanjima. Ovo 2. izdanje znatno je prošireno. Kamo sreće da dočekamo i 3. izdanje sa proširenjem u pravcu noetike, psihologije i etike (sa filozofijom religije). Time ne bi narušena bila centralna ideja knjige: sistem tomizma na osnovu akta — potencije. Kako je dragocjeno sve što Manser kaže, ne bi suvišno bilo upotpuniti gdje god i dosadani tekst (napr. kad se na str. 300 u noti samo tangira Geysерово najnovije shvaćanje o kauzalnom principu; ili na str. 312. gdje M. ne priznaje neke dokaze za egzistenciju Božju; ili na str. 315—316 glede series infinita kod motus-argumenta). — Divnom jasnoćom i savrešnom točnošću (dakle klasično) progovara svakim retkom historičar i sistematičar, u ovoj historijski dokumentiranoj sintezi tomizma. **Z.**

Essai d' une Somme catholique contre les Sans — Dieu, 1937. Paris, éd. Spes.

U redakciji Ivana Kologrivofa imamo drugo izdanje toga priručnika. U njemu je »suma« glavnih pitanja, oko kojih se koncentrirala navala suvremenog bezbožnog prozelitizma. Zamišljen je taj priručnik kao brana »Protoreligijskom priručniku« (izd. 1933.), što ga je objavila Unija borbenih bezbožnika. Zadaća je tome sovjetskom priručniku; da svoje borbe

pouči kako je religija razorni faktor u čovječanstvu, ili kako je (po Buharinovim riječima) religija inkompatibilna sa komunizmom teoretski i praktički.

Knjiga raspravlja o Bogu, svijetu, čovjeku i kršćanstvu, a sve to s obzirom na sovjetski priručnik. Pitanja kozmogonije, biologije, psihologije, religijske filozofije i apologetike prikazana su informativno u najširim potezima. Konceptija je te knjige nadasve savremena. U svrhu novog izdanja i ev. prevoda bilo bi dobro upozoriti redakciju na neka mjesta, gdje bi poželjna bila dublja kritika.

Z.

Aleš Ušeničnik, Dialektični materializam (»Naša pot« XVI., 1938). — **Katoliška načela** (»Naša pot« XV., 1937).

Šta Ušeničnik napiše, to je najbolje. Time je kritika o njemu gotova. Kako su sretni i maleni narodi kad imaju takve kulturne velikane!

Da to kažem, ponukan sam lektinom najnovijih spisa, nakon svega što je U. dosad napisao u filozofiji. Po njima dobiva vrlo aktuelna kolekcija »Naša pot« prvorazrednu naučnu vrijednost. Ti su spisi namijenjeni općoj naobrazbi, ali opet dokumentiraju metodički savjesnu, samostalnu i duboko spremu piščevu. Tko hoće da znade šta je »dialektični materijalizam«, ne treba tražiti bolje knjige od ove, jer je ne će naći. Informativna i kritička. — »Katolička načela« su 3. svezak od »Knjige načel«. Prvi svezak (1934 »Načela o načelih«, N. p. V) objasnio je načela; drugi (1935 »Načela naravne življenjske modrosti«, N. p. IX) raspravlja o filozofskim nazorima života; treći svezak (380 str.) sadržava teme o Bogu, Kristu, Crkvi i svemu što čini suvremeni katolički nazor o svijetu i životu. Blago svakome tko to čita i životom usvoji!

Z.

Dr Franc Ksaver Lukman: Izbrani spisi svetega Cecilija Ciprijana: Prvi del: Pisma — Knjižica o padlih. Poslovenil, uvod in pripombe napisal... V Celju 1938. Založila Družba sv. Mohorja v Celju (213 str.).

U ovom zanimljivom i lijepom djelcu vidimo početak čitave patriističke zbirke, koju izdaje Bogoslovna Akademija u Ljubljani pod vodstvom profesora Dra Fr. Lukmana. Autor u korist popularizacije ove zbirke odriče se opširnog znanstvenog aparata, premda temeljito obrađuje svoj predmet i nužna razjašnjenja daje u bilješkama.

Dosta opširan uvod od 42 strane upućuje nas najprije u život i spise sv. Ciprijana uopće. Tu se raspravlja 1. o poganinu, kršćaninu, prezbiteru — 2. o biskupu — 3. o ediktu cara Decija i njegovim posljedicama — 4. o palima — 5. o raskolu u Kartazi i Rimu — 6. o kugi i drugim skrbima — 7. o sporu što se tiče krsta krivovjeraca — 8. o izagnanicima i mučenicima — 9. o spisatelju.

Na drugom mjestu uvoda Dr Lukman daje nam opći pregled o spisima ovog 1. sveska, t. j. o pismima Ciprijanovim i napose o onih 26 pisama, što ih je ovdje poslovenio, »mислеći, da lijepo prikazuju biskupski i religiozni lik sv. Ciprijana« (str. 41). U samom životopisu razlaže »zašto, čemu i kada ih je Ciprijan napisao.« Četiri daljna pisma (55, 59, 63 i 69.) u kratko komentira. Taj se uvod svršava kratkim prikazivanjem sadržaja spisa »o palima«.

To je znamenit govor, što ga je Ciprijan prije svoga povratka u Kartagu prije Uskrsa g. 251. napisao za sinodu. Autor ovako prikazuje